

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.007.05.2021

Pan
Janusz Chwierut
Prezydent Miasta Oświęcimia
Ul. Zaborska 2
32-600 Oświęcim

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/073 Realizacja „Oświęcimskiego strategicznego programu rządowego – Etap V 2016-2020”.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Oświęcim, ul. Zaborska 2, 32-600 Oświęcim (<i>Urząd</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Janusz Chwierut, Prezydent Miasta Oświęcim, od 27 listopada 2014 r. (<i>Prezydent</i>) W okresie od 2011 r. do 26 listopada 2014 r. Janusz Chwierut pełnił obowiązki Prezydenta Miasta. (akta kontroli str. 2-6)
Zakres przedmiotowy kontroli	Prawidłowość i rzetelność zaplanowania i realizacji zadań przez podmioty uczestniczące w Programie oraz osiągnięcie zaplanowanych dla nich celów szczegółowych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2020 z wykorzystaniem dowodów powstałych przed i po tym okresie związanych z planowaniem etapu V Programu i jego rozliczeniem oraz ewaluacją, w szczególności dane dotyczące wcześniejszych etapów OSPR, niezbędne dla porównań i oceny stopnia realizacji celu głównego Programu.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Jerzy Baranek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/37/2021 z 26 lutego 2021 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że Gmina Miasto Oświęcim (*Gmina* lub *Miasto*) prawidłowo zrealizowała przypisane zadania w ramach Oświęcimskiego strategicznego programu rządowego – Etap V 2016-2020 (OSPR – *Etap V*).

Zaplanowane do ujęcia w OSPR Etap V zadania były kontynuacją inwestycji realizowanych we wcześniejszych etapach OSPR. Rzetelnie przygotowano ich założenia, przy czym NIK zwraca uwagę na niedoszacowanie na etapie planowania wartości dwóch zadań. Zaplanowano i zrealizowano ogółem siedem zadań, z tego jedno dotyczyło zagospodarowania terenu zielonego wokół najbliższego otoczenia Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau (*Muzeum* lub *Obóz Zagłady*), a sześć przebudowy ulic. Zrealizowane zadania były powiązane z priorytetami, w których były ujęte i celami szczegółowymi kierunków interwencji, określonymi w OSPR Etap V. W wyniku realizacji zadań osiągnięto założone dla nich cele szczegółowe, polegające na: uzyskaniu estetycznego wyglądu terenów prowadzących do Obozu Zagłady, przy jednoczesnym zapewnieniu mieszkańcom osiedla Zasole terenu rekreacyjnego (parku), poprawie komunikacji i bezpieczeństwa dla ruchu kołowego i pieszego na trasie do byłego Obozu Zagłady oraz Starego Miasta oraz poprawie estetyki Starego Miasta.

Środki publiczne na realizację zadań były wydatkowane prawidłowo, a wyboru wykonawców poszczególnych zadań dokonano z zachowaniem przepisów ustawy z dnia 19 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*³.

Sprawozdania z realizacji zadań były sporządzone zgodnie z wytycznymi zawartymi w umowach dotacji zawartych z Wojewodą Małopolskim (*Wojewodą*) oraz terminowo przedłożone, a dane w nich wykazane wynikały z dokumentów źródłowych, na podstawie których zostały sporządzone.

Zastrzeżenia NIK dotyczyły nieopracowania projektu planu rozwoju sieci drogowej, dla których zarządcą był Prezydent, oraz projektu planu finansowania budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich, a także niepodjęcia działań w celu wyegzekwowania od zobowiązanego pełnej kwoty naliczonej kary umownej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

Planowanie i realizacja zadań przez Miasto oraz osiągnięcie zaplanowanych dla nich celów szczegółowych

1. Przygotowanie propozycji zadań do ujęcia w OSPR Etap V

Zadania związane z realizacją OSPR Etap V realizowano w Wydziale Inwestycji Miejskich Urzędu.

(akta kontroli str. 9-17)

W ramach poprzednich edycji Programu, w latach 1997-2015, realizowano zadania związane z rewitalizacją i zagospodarowaniem terenów wokół Obozu Zagłady, Starego Miasta oraz przebudową i remontem dróg i ulic na tym obszarze.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843 ze zm., dalej: *upzp*.

Na realizację tych zadań Miasto otrzymało z budżetu państwa dotacje celowe w łącznej wysokości 34 498,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 164-171)

Prezydent uczestniczył w pracach nad ustanowieniem V etapu OSPR. W trakcie realizacji IV etapu OSPR, na spotkaniu 20 maja 2014 r., funkcjonowanie Programu było przedmiotem dyskusji Prezydenta, Wojewody oraz Marszałka Województwa Małopolskiego, którzy uznali wówczas m.in., że:

- dotychczasowa realizacja Programu w latach 1997-2014 sprawdziła się,
- inwestowane systematycznie w przestrzeń publiczną środki z budżetu państwa i realizujących Program spowodowały, że Oświęcim zmienił się w tym czasie na korzyść, nie tylko w bezpośrednim otoczeniu Muzeum,
- inicjatywa Prezydenta zmierzająca do uruchomienia kolejnej edycji OSPR na lata 2016-2020 zasługuje na poparcie.

Zobowiązano m.in. realizatorów Programu do podjęcia konsultacji i prac nad założeniami dla zadań, które powinny zostać ujęte w kolejnym etapie OSPR. Przygotowane i uzgodnione przez realizatorów materiały miały zostać przedstawione Wojewodzie do weryfikacji, a po ich akceptacji skierowane do Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji⁴, celem ujęcia ich w programie prac Rady Ministrów na 2015 r. W toku prac nad założeniami do V etapu OSPR, akces do grupy podmiotów realizujących OSPR zadeklarowało Stowarzyszenie Osób Poszkodowanych przez III Rzeszę na rzecz Budowy Obozu KL Auschwitz-Birkenau. 3 sierpnia 2015 r. zwrócono się do Prezydenta o wsparcie działań dotyczących włączenia Stowarzyszenia do realizatorów Programu⁵. Prezydent poinformował, że Miasto jest tylko jednym z realizatorów Programu, zasady dotyczące tworzenia OSPR ustalane są w Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji, a Rada Ministrów podejmuje stosowną uchwałę. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji odmówiło Stowarzyszeniu udziału w OSPR. Jako powód podano, że zasady i tryb dochodzenia roszczeń, w tym roszczeń odszkodowawczych, czyli zadań jakie chciało realizować Stowarzyszenie w ramach OSPR, mogą regulować jedynie powszechnie obowiązujące przepisy ustawowe, a uchwała Rady Ministrów nie jest takim aktem.

Realizatorzy IV etapu OSPR⁶ na spotkaniu 10 października 2014 r. określili swoje stanowiska i zadania dotyczące tworzenia podstaw do OSPR Etap V i 22 października 2014 r. zwrócili się do Wojewody o podjęcie działań mających na celu umieszczenie w kalendarium prac Rady Ministrów w 2015 r. tematu związanego z ustanowieniem V Etapu OSPR. 20 stycznia 2015 r. Prezydent przedłożył Wojewodzie karty zadań proponowanych do ujęcia w OSPR Etap V oraz projekt planu finansowo-rzeczowego dla tych zadań. Zaproponował następujące zadania:

- zagospodarowanie terenu zielonego między ulicami: Więźniów Oświęcimia i Obozową,
- przebudowę ulicy W. Jagiełły (od ulicy św. Jana Bosko do ulicy Przecznej),
- przebudowę nawierzchni ulic w centrum Starego Miasta (ulica Piastowska, Mały Rynek, ulica Klasztorna, ulica A. Mickiewicza),

⁴ Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji funkcjonowało od 21 listopada 2011 r. do 15 listopada 2015 r. Od 16 listopada 2015 r. zadania dotyczące realizacji OSPR przejęło Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

⁵ Do pisma dołączono korespondencję pomiędzy Stowarzyszeniem, Ministerstwem Administracji i Cyfryzacji oraz Wojewodą.

⁶ Marszałek Województwa Małopolskiego, Starosta Oświęcimski, Prezydent Miasta Oświęcim, Wójt Gminy Oświęcim, Rektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Oświęcimiu.

- przebudowę ulicy Wysokie Brzegi,
- przebudowę ulicy Garbarskiej i ulicy Krętej,
- przebudowę ulicy B. Prusa i ulicy E. Orzeszkowej,
- przebudowę ulicy Zaborskiej (od ronda ulicy Kr. Jadwigi do ulicy W. Jagiełły).

Wartość wszystkich zadań oszacowano na kwotę 11 000 tys. zł, z tego 8 800 tys. zł (80%) miały stanowić środki z budżetu państwa, a 2 200 tys. zł (20%) środki własne Miasta.

W związku z doбором zadań do Programu, poza konsultacjami prowadzonymi z innymi realizatorami OSPR, nie zasięcano opinii: mieszkańców Miasta, instytucji i podmiotów, których dotyczyłyby zadania realizowane w ramach Programu. W trakcie realizacji zadań, stosowne opinie i pozwolenia na prowadzenie robót budowlanych w układzie urbanistycznym wpisanym do rejestrów uzyskiwano od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie.

(akta kontroli str. 18-27, 460-462, 480-486, 501-503)

W odniesieniu do zgłoszonych propozycji zadań Prezydent wskazał również, że:

- przy ustalaniu zadań do V etapu OSPR odstąpiono od formułowania nowych priorytetów działań, ponieważ zdefiniowane i przyjęte podczas II etapu OSPR priorytety były nadal aktualne – obejmowały uporządkowanie terenów wokół Muzeum Auschwitz-Birkenau, poprawę dostępności komunikacyjnej Oświęcimia dla osób odwiedzających Miejsce Pamięci Masowej Zagłady oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej Miasta;
- typowanie zadań do realizacji w ramach V etapu OSPR było *naturalną kontynuacją* działań realizowanych we wcześniejszych etapach OSPR, które koncentrowały się wokół otoczenia Muzeum (w części położonej na terenie Miasta) oraz w rejonie Starego Miasta;
- modernizacja ulicy Wysokie Brzegi była planowana w związku z budowaną przez Województwo Małopolskie północnej obwodnicy Oświęcimia i miała służyć poprawie dostępności komunikacyjnej dla osób odwiedzających Miejsce Pamięci Masowej Zagłady. Wybudowanie obwodnicy skutkowało gwałtownym zwiększeniem się liczby samochodów przejeżdżających tą ulicą;
- od samego początku realizacja przedsięwzięć ujętych w OSPR była przedmiotem konsultacji z Radami Osiedla *Zasole* i *Stare Miasto* oraz była omawiana na posiedzeniach komisji Rady Miasta Oświęcim. Podczas cyklicznych spotkań Prezydenta z mieszkańcami poszczególnych dzielnic, przedmiotem dyskusji były zamierzenia inwestycyjne, w tym realizowane w ramach OSPR.

(akta kontroli str. 176-178)

Z wyżej wymienionych siedmiu zadań zaproponowanych do realizacji w ramach OSPR Etap V:

- w *Strategii Rozwoju Miasta Oświęcim na lata 2014-2020* były ujęte dwa zadania, tj. Rewitalizacja Starego Miasta (w ramach celu operacyjnego 3.2. *Powstrzymanie odpływu mieszkańców poprzez stworzenie atrakcyjnych warunków zamieszkania i wypoczynku*) oraz przebudowa ulicy W. Jagiełły (w ramach zadania 2.2.2. *Usprawnienie ruchu kołowego i parkowania pojazdów na terenie miasta*)⁷,

⁷ W ramach celów operacyjnych: 1.3 *Zapewnienie niezbędnej infrastruktury technicznej w zakresie ochrony środowiska* zrealizowano zadanie 1.3.1. *Uzupełnienie i przebudowa sieci kanalizacyjnej na terenie miasta Oświęcim* przebudowano ul. Garbarską, ul. Krętą, Wysokie Brzegi, ul. B. Prusa i ul. E. Orzeszkowej; 4.2. *Rozwój oferty czasu wolnego dla mieszkańców zachęcającej do aktywnego wypoczynku* – zadanie 4.2.3.

- w *Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Oświęcim na lata 2015-2025* ujęto pięć zadań⁸ (dwa zadania dotyczyły terenów nieobjętych tym dokumentem⁹).

Prezydent wskazał, że na rewaloryzację zabytków pozyskiwano również środki z innych źródeł (np. ze ZPORR na przebudowę Zamku Piastowskiego), oraz że pozyskiwanie środków finansowych w ramach OSPR Etap V dla zadań zlokalizowanych na obszarze Starego Miasta wynikało z kontynuacji działań wcześniejszych i było konsekwencją zapisów Programu, który od II etapu OSPR 2002-2006 pozwalał na ujmowanie i pozyskiwanie środków budżetu państwa na zadania w Priorytecie 2, obowiązującym dla zadań z obszaru Oświęcimskiej Starówki. Wskazał również, że dostępność środków z budżetu państwa na zadania realizowane w ramach OSPR gwarantowała stabilne warunki dofinansowania.

(akta kontroli str. 123-143, 513-514)

W Gminie nie było opracowanej:

- koncepcji zagospodarowania terenów wokół Muzeum KL Auschwitz-Birkenau, uchwalono natomiast *Miejscowy plany zagospodarowania przestrzennego dla miasta Oświęcim*, obejmujący tereny wokół Muzeum. W planie tym było ustalone zagospodarowanie obszaru pomiędzy ulicą Obozową a ulicą Więźniów Oświęcimia, na którym zaplanowano teren zieleni urządzonej,
- koncepcji układu komunikacyjnego oraz projektów planu rozwoju sieci drogowej na obszarze Miasta.

Prezydent wyjaśnił, że:

- rozwiązania dotyczące rozwoju sieci drogowej w mieście Oświęcim były opracowane na etapie przygotowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania oraz są na bieżąco weryfikowane, stąd Miasto nie posiada odrębnego planu rozwoju sieci drogowej,
- na terenie miasta zlokalizowanych jest 26 dróg powiatowych (o dł. 28,5 km), które stanowią główne ciągi komunikacyjne, natomiast drogi gminne stanowią sieć dróg służących miejscowym potrzebom.

(akta kontroli str. 7-8, 176-178, 416-427)

W toku prac nad listą zadań, które miały zostać wpisane do OSPR Etap V, Prezydent w piśmie z 3 lipca 2015 r., skierowanym do Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji, zaproponował utworzenie i sfinansowanie *Oświęcimskiego Instytutu Praw Człowieka*. W uzasadnieniu podał m.in., że inicjatywa ta miała wykreować pozycję Oświęcimia jako miasta *Pokoju i Edukacji na Rzecz Praw Człowieka* oraz edukować młode osoby z zakresu historii oraz problematyki praw człowieka we współczesnym świecie.

W uchwale Rady Ministrów Nr 146/2015 z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie ustanowienia OSPR Etap V (zmieniona uchwałą Nr 208/2017 z dnia 19 grudnia 2017 r.), poza utworzeniem *Oświęcimskiego Instytutu Praw Człowieka*, ujęto wszystkie zaproponowane przez Miasto zadania. Do Urzędu nie wpłynęła żadna informacja o powodach nieuwzględnienia ww. zadania w OSPR Etap V.

Strefa Malucha – place zabaw dla najmłodszych zagospodarowano teren między ulicami Więźniów Oświęcimia i Obozową.

⁸ Przebudowa ulic w centrum Starego Miasta: Piastowska, Mały Rynek, Klasztorna, Mickiewicza, Stolarska i Solskiego, Przebudowa ulicy Jagielly – od ulicy św. Jana Bosko do ulicy Przecznej, Przebudowa ulicy Zaborskiej od ronda ulicy Królowej Jadwigi do ulicy Jagielly, Przebudowa ulicy Prusa i ulicy Orzeszkowej, Zagospodarowanie części terenu zielonego pomiędzy ulicą Więźniów Oświęcimia i Obozową.

⁹ Przebudowa ul. Garbarskiej i ul. Krętej oraz ul. Wysokie Brzegi.

W ramach priorytetu 1, obejmującego uporządkowanie i zagospodarowanie terenów w otoczeniu Muzeum, Miasto miało przypisane do realizacji trzy zadania, tj.:

- *Zagospodarowanie terenu zielonego pomiędzy ulicami Więźniów Oświęcimia i Obozową* (zadanie 1.12),
- *Przebudowa ulicy Garbarskiej i ulicy Krętej* (zadanie 1.13),
- *Przebudowa ulicy Prusa i ulicy Orzeszkowej* (zadanie 1.14).

Celem szczegółowym zadania 1.12 była rewaloryzacja najbliższego sąsiedztwa terenów muzealnych w celu uzyskania właściwego i estetycznego wyglądu terenu zielonego pomiędzy ulicami Więźniów Oświęcimia i Obozową – zadanie to obejmowało utworzenie i zagospodarowanie parku o powierzchni około 1 ha.

Cele szczegółowe zadań 1.13 i 1.14 były takie same i dotyczyły poprawy (uzyskania sprawnych połączeń) komunikacji dla ruchu kołowego i pieszego na trasie do Muzeum poprzez uzyskanie prawidłowego stanu technicznego i estetycznego dróg – zadania te obejmowały m.in. przebudowę jezdni, chodników i miejsc parkingowych. Ulice te nie znajdowały się w bezpośrednim otoczeniu Muzeum, stanowiły połączenie z drogami powiatowymi na osiedlu Zasole. Prezydent wyjaśnił, że zaplanowanie do realizacji w ramach OSPR Etap V zadań związanych z przebudową ulic: Garbarskiej, Krętej, Prusa i Orzeszkowej wynikało z faktu, że wszystkie te ulice są zlokalizowane w dzielnicy Zasole, na terenie której zlokalizowane jest Muzeum. Od samego początku funkcjonowania OSPR (1997 r.) przyjęto zasadę, że zadania z obszaru tej dzielnicy przypisywano do Priorytetu 1. W ramach Priorytetu 2 *Poprawa dostępności komunikacyjnej Oświęcimia dla osób odwiedzających Miejsca Pamięci* ujmowane są zadania dla dróg i ulic zlokalizowanych w innych częściach miasta, ważnych z punktu widzenia dostępności oraz dojazdu do tych miejsc.

(akta kontroli str. 513-514)

W ramach priorytetu 2, obejmującego poprawę dostępności komunikacyjnej Oświęcimia dla osób odwiedzających miejsce pamięci masowej zagłady oraz społeczności lokalnych, przyjęto jedno zadanie, tj. 2.1 *Przebudowa ulicy Wysokie Brzegi*. Celem szczegółowym tego zadania była poprawa dostępności komunikacyjnej Oświęcimia dla pielgrzymów i turystów oraz osób dojeżdżających do pracy, korzystających z usług i dla inwestorów. Zadanie obejmowało m.in. przebudowę jezdni na odcinku 950 m.b., budowę chodników – około 1900 m² oraz budowę miejsc postojowych – około 550 m².

W ramach priorytetu 4, obejmującego poprawę atrakcyjności turystycznej Oświęcimia poprzez renowację obiektów i infrastruktury o charakterze zabytkowym, przyjęto trzy zadania, tj.: 4.1. *Przebudowa ulicy Jagielly – od ulicy św. Jana Bosko do ulicy Przecznej*, 4.2. *Przebudowa nawierzchni ulic w centrum Starego Miasta: Piastowska, Mały Rynek, Klasztorna, Mickiewicza, Stolarska, Solskiego* oraz 4.3. *Przebudowa ulicy Zaborskiej – od ronda ul. Królowej Jadwigi do ul. Jagielly*. Celem szczegółowym zadania 4.1. była poprawa warunków komunikacji w obrębie centrum Starego Miasta, dostosowanie parametrów technicznych dróg do aktualnych wymogów oraz uzyskanie prawidłowego stanu technicznego i estetycznego drogi. Celem szczegółowym zadań 4.2. i 4.3. było uzyskanie prawidłowego stanu technicznego tras komunikacyjnych dla osób zwiedzających obszar Starego Miasta. Zadania te obejmowały m.in. przebudowę jezdni, chodników i miejsc postojowych oraz wykonanie małej architektury i zieleni.

(akta kontroli str. 47-122)

Zadania przypisane do realizacji w danym roku były ujęte w planach finansowych Gminy (w uchwałach budżetowych Rady Gminy na dany rok budżetowy)

i odpowiadały wartościom zadań określonym w rocznych planach rzeczowo-finansowych.

(akta kontroli str. 172-175)

Z wyjątkiem zadania 4.1 *Przebudowa ul. Jagiełły (od ul. św. Jana Bosko do ul. Przecznej)* i zadania 2.1 *Przebudowa ul. Wysokie Brzegi*, zgromadzona dokumentacja wskazywała na realność wykonania zadań w zaplanowanych okresach. Z uwagi na niedoszacowanie wartości zadań 2.1 i 4.1 oraz unieważnienie pierwszego postępowania przetargowego na realizację zadania 4.1, przyjęte pierwotnie terminy zakończenia ich realizacji zostały przesunięte na rok następny¹⁰. O tym fakcie Prezydent poinformował Wojewodę (wskazując stosowne rozwiązania), co skutkowało zmianą zawartych wcześniej umów dotacji.

(akta kontroli 179-187, 225-227, 246-253, 278-286)

W związku ze stwierdzonymi w maju 2019 r. oszczędnościami na zadaniu 1.13 *Przebudowa ul. Garbarskiej i ul. Krętej* w kwocie 211,2 tys. zł (w tym 168,9 tys. zł środki dotacji z budżetu państwa), Prezydent poinformował Wojewodę i wskazał możliwość przeznaczenia tych środków na inne zadanie. W wyniku uzgodnień z Wojewodą i Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, wszystkie zaoszczędzone środki przeznaczono i wykorzystano na realizację zadania 1.14 *Przebudowa ul. Prusa i ul. Orzeszkowej*, którego koszt uległ zwiększeniu m.in. z powodu samowolnego opuszczenia placu budowy przez wykonawcę i konieczność wyboru nowego, który dokończył realizację zadania, jednak wg nowego kosztorysu (zakres robót nie uległ zwiększeniu).

W 2020 r. w ramach OSPR Etap V otrzymano dodatkowe środki z budżetu państwa w kwocie 400 tys. zł, które w całości wykorzystano na przebudowę ulicy Zaborskiej (zadanie 4.3.).

(akta kontroli str. 172-185, 278-285, 310-326)

2. Realizacja zadań ujętych w rocznych planach rzeczowo-finansowych, na realizację których uzyskano dofinansowanie z budżetu państwa

W ramach OSPR Etap V zrealizowano w całości wszystkie zaplanowane zadania, wydając łącznie na ten cel 16 354,7 tys. zł, w tym 9 618,6 tys. zł (58,8%) ze środków dotacji z budżetu państwa i uzyskując następujące efekty rzeczowe, tj.:

- zadanie 1.12. *Zagospodarowanie terenu zielonego między ulicami: Więżniów Oświęcimia a Obozową* – zrealizowane w 2016 r. za kwotę 2 579,9 tys. zł, z tego 1 600 tys. zł (62%) stanowiła dotacja celowa z budżetu państwa, a 979,9 tys. zł (38%) środki własne; wykonano m.in. chodniki i drogi dojazdowe, dojścia oraz place o powierzchni łącznej ok. 1950 m², oświetlenie parkowe, fontannę beznieckową, wyposażenie parkowe i małą architekturę (m.in. ławki, kosze, pergole, siłownię plenerową, plac zabaw dla dzieci, stojaki na rowery) oraz monitoring wizyjny;
- zadanie 1.13. *Przebudowa ulicy Garbarskiej i ulicy Krętej* – zrealizowane w latach 2018-2019 za kwotę 3 238,8 tys. zł, z tego 2 451 tys. zł (75,7%) stanowiła dotacja celowa z budżetu państwa, a 787,7 tys. zł (24,3%) środki własne; przebudowano m.in.: jezdnię obu ulic o łącznej długości 770 m.b., chodniki o łącznej długości 2788 m.b., parkingi i miejsca postojowe o łącznej powierzchni 724 m², sieć kanalizacyjną i deszczową oraz wykonano m.in. zieleńce i nowe nasadzenia na powierzchni 1000 m²;

¹⁰ Zadanie 4.1. planowano wykonać w 2017 r., a zrealizowano w latach 2017-2018, natomiast zadanie 2.1 planowano wykonać w 2018 r., a zrealizowano w latach 2018-2019.

- zadanie 1.14. *Przebudowa ulicy Prusa i ulicy Orzeszkowej* – zrealizowano w latach 2019-2020 za kwotę 2 467,4 tys. zł, z tego 1 851,3 tys. zł (75%) stanowiła dotacja celowa z budżetu państwa, a 616,1 tys. zł (25%) środki własne; wykonano podbudowę jezdni obu ulic o łącznej długości 607 m.b., przebudowano chodniki i zjazdy o łącznej powierzchni 2492 m², przebudowano i wybudowano nowe miejsca postojowe o powierzchni 819 m², przebudowano kanalizację deszczową i sieci uzbrojenia podziemnego i naziemnego oraz wykonano nowe zieleńce na powierzchni łącznej 655 m²,
- zadanie 2.1. *Przebudowa ulicy Wysokie Brzegi* – zrealizowane w latach 2018-2019 r. za kwotę 3 000 tys. zł, z tego 800 tys. zł (26,7%) stanowiła dotacja celowa z budżetu państwa, a 2 200 tys. zł (73,3%) środki własne. W ramach zadania m.in. przebudowano jezdnię na długości 947 m.b., wykonano 1785 m.b. ciągów pieszych, 590 m.b. kanalizacji deszczowej, 690 m.b. kanalizacji sanitarnej, a na powierzchni 560 m² wykonano zieleńce i nowe nasadzenia;
- zadanie 4.1. *Przebudowa ulicy Jagielly – od ulicy Św. Jana Bosko do ulicy Przecznej* – zrealizowane w latach 2017-2018 za kwotę 2 505,6 tys. zł, z tego 1 000 tys. zł (39,9%) stanowiła dotacja celowa z budżetu państwa, a 1 505,6 tys. zł (60,1%) środki własne. W ramach zadania m.in. przebudowano: jezdnię na długości łącznej 545 m.b., chodniki o łącznej powierzchni 2 427 m², zjazdy i miejsca postojowe o powierzchni 284 m², sieć kanalizacji deszczowej, oświetleniowej, zainstalowano elementy małej architektury (m.in. kosze, osłony na drzewa, stojaki rowerowe) oraz wykonano nasadzenie zieleni i założono w kilku miejscach kwietniki;
- zadanie 4.2. *Przebudowa nawierzchni ulic w centrum Starego Miasta: Piastowska, Mały Rynek, Klasztorna, Mickiewicza, Stolarska, Solskiego* – zrealizowane w latach 2017-2018 za kwotę 1 498,3 tys. zł, z tego 1 070 tys. zł (71,4%) stanowiła dotacja celowa z budżetu państwa, a 428,3 tys. zł (28,6%) środki własne; przebudowano: nawierzchnię jezdni na łącznej długości 670 m.b., chodniki o łącznej powierzchni 2 124 m², zjazdy i miejsca postojowe o powierzchni 414 m², odnowiono oświetlenie uliczne, zainstalowano kosze i ławki oraz wykonano nowe nasadzenia zieleni;
- zadanie 4.3. *Przebudowa ulicy Zaborskiej – od ronda ulicy Królowej Jadwigi do ulicy Jagielly* – zrealizowane w 2020 r. za kwotę 1 064,7 tys. zł, z tego 846,3 tys. zł (79,5%) stanowiła dotacja celowa z budżetu państwa, a 218,4 tys. zł (20,5%) środki własne; przebudowano drogę na długości 227 m.b. z wymianą warstw konstrukcyjnych (1738 m²), chodniki o powierzchni 881 m², miejsca postojowe (125 m²), przebudowano i zregenerowano odcinki kanalizacji deszczowej (70 m.b.) i sanitarnej (53 m.b.), wykonano nowe zieleńce i nasadzenia zieleni oraz zainstalowano ławki i kosze.

Inwestycje zrealizowane w ramach czterech zadań (1.14., 4.1., 4.2. i 4.3.) obejmowały większą powierzchnię/długość w stosunku do wielkości ujętych w kartach zadań, a dwa zadania (1.13. i 2.1.) mniejszą powierzchnię/długość. Różnice pomiędzy zakresem prac podanych w karcie zadań a faktycznie wykonanych był spowodowany tym, że w kartach zadań zakres robót podano szacunkowo, ponieważ Miasto nie posiadało dokumentacji technicznej, natomiast rzeczywiste wykonanie wynikało z dokonanych pomiarów geodezyjnych po wykonaniu zadania i kosztorysów powykonawczych.

Spośród zrealizowanych zadań pięć wykonano w zaplanowanym terminie, a zakończenie dwóch przesunięto na następny rok. Zostało to uwzględnione w rocznych planach rzeczowo-finansowych oraz w umowach dotacji zawartych z Wojewodą.

W zadaniu 4.1. *Przebudowa ul. Jagiełły – od ul. św. Jana Bosko do ul. Przecznej* zaplanowany pierwotnie termin zakończenia zadania (do 31 grudnia 2017 r.) został przesunięty na rok 2018, przy czym dotacja z budżetu państwa miała być i została wykorzystana do końca 2017 r. Powodem zmiany terminu zakończenia realizacji zadania były:

- niedoszacowanie wartości zadania, skutkujące poniesieniem większych nakładów ze środków własnych Miasta – pierwotnie zadanie miało kosztować 1 250 tys. zł, w tym 930 tys. zł (74,4%) ze środków dotacji z budżetu państwa, a kosztowało 2 505,6 tys. zł, w tym 1 000 tys. zł (39,9%) z budżetu państwa,
- unieważnienie postępowania przetargowego – wpłynęła jedna oferta, w której wykonawca zaproponował wykonanie zadania za kwotę przewyższającą o blisko 50% kwotę wynikającą z kosztorysu inwestorskiego.

W zadaniu 2.1. *Przebudowa ul. Wysokie Brzegi* pierwotny termin zakończenia zadania (31 grudnia 2018 r.) przesunięto na 2019 rok, przy czym dotacja z budżetu państwa miała być i została wykorzystana do końca 2018 roku. Powodem zmiany terminu zakończenia realizacji zadania był wzrost rzeczywistych nakładów w stosunku do wydatków wynikających z kosztorysu inwestorskiego, opracowanego w 2017 r. Pierwotnie zadanie miało kosztować 1 000 tys. zł, w tym 800 tys. zł (80%) miało pochodzić z budżetu państwa, natomiast rzeczywisty koszt wyniósł 3 000 tys. zł, przy niezmienionej wysokości dofinansowania z budżetu państwa (800 tys. zł, tj. 26,7% kosztów). Zrealizowane w 2019 r. przedsięwzięcia (zgodnie z umową z Wojewodą) zostały sfinansowane ze środków własnych Miasta.

W trakcie realizacji zadania 1.14. *Przebudowa ul. Orzeszkowej i ul. Prusa* wykonawca samowolnie opuścił plac budowy, co jednak nie miało istotnego wpływu na terminowe zakończenie zadania. Zgodnie z zawartą umową, Miasto naliczyło wykonawcy karę umowną w wysokości 198 tys. zł, z której do 8 czerwca 2021 r. (zakończenia kontroli) wyegzekwowano 39,6 tys. zł (środki pochodziły z zabezpieczenia należytego wykonania umowy przez Gwaranta). Ogłoszono nowy przetarg na dokończenie zadania, wyłoniono nowego wykonawcę, który zrealizował zadanie w tym samym roku. Pierwotnie zadanie miało kosztować 2 205 tys. zł, a wykonano je za kwotę 2 467,4 tys. zł, tj. wyższą o 262,4 tys. zł (11,9%).

(akta kontroli str. 179-187, 191-192, 216-227, 246-253, 278-286, 409-411)

Na realizację zadań ujętych w OSPR Etap V wydatkowano ogółem 16 354,7 tys. zł, w tym 9 618,6 tys. zł ze środków dotacji z budżetu państwa, co stanowiło 58,8% poniesionych nakładów. W przypadku poszczególnych zadań, udział środków z budżetu państwa w nakładach na dane zadanie mieścił się w przedziale od 26,7% (zadanie 2.1. *Przebudowa ulicy Wysokie Brzegi*) do 79,5% (zadanie 4.3. *Przebudowa ulicy Zaborskiej - od ronda ulicy Królowej Jadwigi do ulicy Jagiełły*).

(akta kontroli str. 338-339)

Kontrola realizacji wszystkich siedmiu zadań wykonanych w ramach OSPR Etap V wykazała, że:

- we wszystkich przypadkach wyboru wykonawcy zadania dokonano w trybie przetargu nieograniczonego, z zachowaniem przepisów upzp. Zwycięzcami przetargów były podmioty, których oferty uzyskały najwyższą liczbę punktów¹¹ i z nimi zostały zawarte stosowne umowy;
- wydatki na realizację zadań zostały poniesione w wysokości ustalonej w planach finansowych Miasta;

¹¹ Kryteria oceny oferty: cena 60%, okres gwarancji i rękojmi – 40%.

- na osiem skontrolowanych umów z wykonawcami (wszystkich siedmiu zadań), w trzech przypadkach kwoty zapłaconych faktur były wyższe od kwot wynikających z umów z wykonawcą od 1,4 do 9,9%¹², a w trzech przypadkach były niższe. Różnica w zapłaconych kwotach była spowodowana tym, że zgodnie z postanowieniami umowy, rozliczenia wykonanych robót dokonano na podstawie kosztorysów powykonawczych, sporządzonych na podstawie rzeczywistych obmiarów wykonanych robót i zatwierdzonych przez inspektora nadzoru, z zachowaniem cen jednostkowych, wskazanych przez wykonawcę w kosztorysie ofertowym. Należności za wykonane roboty przekazywano na zasadach i w terminach określonych w zawartych z umowach z wykonawcami;
- w Urzędzie dla każdego zadania prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową środków otrzymanych w ramach dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań, a także wydatków dokonywanych z tych środków oraz środków własnych, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych, związanych z realizacją zadania;
- ostatni wniosek o wypłatę dotacji w poszczególnych latach składano w nieprzekraczalnym terminie wynikającym z umowy dotacji (tj. do: 19 grudnia 2016 r., 20 grudnia 2017 r., 18 grudnia 2018 r., 16 grudnia 2019 r. i 16 grudnia 2020 r.), a środki dotacji, stanowiące refundację części poniesionych wydatków, wpływały na rachunek Urzędu w zakładanych terminach;
- do wniosków o wypłatę dotacji przedkładanych Wojewodzie dołączano uwierzytelnione kserokopie faktur wraz z protokołami odbioru robót;
- dotacja została wykorzystana w całości i zgodnie z celem na jaki została przyznana; stanowiła ona od 26,7 do 79,5% kosztów realizacji danego zadania.

Realizacja zadań ujętych w OSPR Etap V pozwoliła na osiągnięcie zaplanowanych dla nich celów szczegółowych, tj. zadanie:

- 1.12. *Zagospodarowanie terenu zielonego pomiędzy ulicami Więźniów Oświęcimia i Obozową* przyczyniło się do dalszego uporządkowania i poprawy estetyki otoczenia wokół byłego Obozu Zagłady Auschwitz-Birkenau,
- 1.13. *Przebudowa ulicy Garbarskiej i ulicy Krętej* i 1.14. *Przebudowa ulicy Prusa i ulicy Orzeszkowej* poprawiło komunikację dla ruchu kołowego i pieszego na trasie do byłego Obozu Zagłady Auschwitz-Birkenau i w otoczeniu Obozu oraz poprawiło bezpieczeństwo ruchu drogowego,
- 2.1. *Przebudowa ulicy Wysokie Brzegi* poprawiło warunki dojazdu do byłego Obozu Zagłady oraz społeczności lokalnej dojeżdżającej m.in. do pracy,
- 4.1. *Przebudowa ulicy Jagiełły – od ulicy św. Jana Bosko do ulicy Przecznej*, 4.2. *Przebudowa nawierzchni ulic w centrum Starego Miasta: Piastowska, Mały Rynek, Klasztorna, Mickiewicza, Stolarska, Solskiego* oraz 4.3. *Przebudowa ulicy Zaborskiej – od ronda ul. Królowej Jadwigi do ul. Jagiełły* poprawiły stan techniczny i bezpieczeństwo tras komunikacyjnych, udostępnianych zwiedzającym obszar Starego Miasta oraz estetykę i atrakcyjność turystyczną Oświęcimia.

(akta kontroli str. 191-193, 338-368, 428-456, 489-495)

¹² Zadanie 1.12. *Zagospodarowanie terenu zielonego pomiędzy ulicami Więźniów Oświęcimia i Obozową* – wartość wg umowy 2 523,1 tys. zł, zapłacono 2 563,1 tys. zł, tj. więcej o 39,9 tys. zł (o 1,6%); zadanie 4.2. *Przebudowa nawierzchni ulic w centrum Starego Miasta: Piastowska, Mały Rynek, Klasztorna, Mickiewicza, Stolarska, Solskiego* – wartość wg umowy 1 360,5 tys. zł, zapłacono 1 494,9 tys. zł, tj. więcej o 134,4 tys. zł (o 9,9%); zadanie 1.14. *Przebudowa ulicy Prusa i ulicy Orzeszkowej* (w części dotyczącej ulicy dokończenie robót na ulicy Orzeszkowej) – wartość pierwotna wg umowy – 590,7 tys. zł, zapłacono 615,7 tys. zł, tj. więcej o 25 tys. zł (o 4,2%).

W Urzędzie w latach 2016-2020 pracownik Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie przeprowadził 13 kontroli¹³ dotyczących zadań realizowanych przez Miasto w ramach OSPR Etap V. Celem tych kontroli było zapoznanie się ze stanem zaawansowania prac oraz perspektywami wykorzystania środków finansowych budżetu państwa. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie wniesiono zastrzeżeń do sposobu realizacji zadań i nie sformułowano wniosków pokontrolnych.

(dowód: akta kontroli str. 369-408)

3. Obowiązki sprawozdawcze w poszczególnych latach

Urząd terminowo przedkładał Wojewodzie sprawozdania częściowe (półroczne) i końcowe z realizacji zadań w ramach OSPR Etap V. Sprawozdania sporządzone były wg wzoru stanowiącego załącznik do umów, a dane w nich zawarte wynikały z faktur za wykonane roboty, protokołów odbioru robót oraz wniosków o wypłatę dotacji. W okresie objętym kontrolą dokonano jednej korekty sprawozdania, tj. sprawozdania za 2019 r. Korekta dotyczyła zmiany wysokości planowanych na 2019 r. wydatków na realizację zadania 1.13. *Przebudowa ulicy Garbarskiej i ulicy Krętej*¹⁴ i zadania 1.14. *Przebudowa ulicy Prusa i ulicy Orzeszkowej*¹⁵

(akta kontroli str. 300-302, 413-415)

4. Powiązanie zaproponowanych i zrealizowanych zadań z określonymi dla nich celami szczegółowymi i przyczynianie się do ich realizacji oraz monitorowanie stopnia ich realizacji

Zadania zaproponowane i zrealizowane w ramach OSPR Etap V były powiązane z określonymi dla tych zadań celami szczegółowymi, które zostały osiągnięte.

Prezydent wskazał, że w wyniku realizacji zadania:

- 1.12. *Zagospodarowanie terenu zielonego pomiędzy ulicami Więźniów Oświęcimia i Obozową* została utworzona I część Parku Zasole, spełniająca rolę terenu rekreacyjnego dla mieszkańców dzielnicy Zasole, a jednocześnie porządkująca przedpole strefy ochronnej wokół Miejsca Pamięci. W ramach VI Etapu OSPR 2021-2025 planowana jest realizacja II części Parku Zasole, obejmująca rozbudowę parku o dodatkową powierzchnię 1,46 ha (zakres robót obejmuje m.in. budowę chodników, małą architekturę oraz nasadzenie zieleni);
- 1.13. *Przebudowa ulicy Garbarskiej i ulicy Krętej* i 1.14. *Przebudowa ulicy Prusa i ulicy Orzeszkowej* powstały odcinki dróg z normatywną szerokością jezdni i chodników, prawidłowo ukształtowaną i bezpieczną dla uczestników ruchu nową nawierzchnią, skutecznie działającym odwodnieniem i uporządkowaną przydrożną zielenią;
- 2.1 *Przebudowa ulicy Wysokie Brzegi* powstała prawidłowo odwodniona droga, z normatywną szerokością jezdni oraz chodnikami;
- 4.1. *Przebudowa ulicy Jagiełły – od ulicy św. Jana Bosko do ulicy Przecznej*, 4.2. *Przebudowa nawierzchni ulic w centrum Starego Miasta: Piastowska, Mały Rynek, Klasztorna, Mickiewicza, Stolarska, Solskiego* oraz zadania 4.3. *Przebudowa ulicy Zaborskiej – od ronda ul. Królowej Jadwigi do ul. Jagiełły* przebudowano całkowicie nawierzchnie dróg i chodników, wyremontowano i uzupełniono oświetlenie uliczne oraz uzyskano parametry dróg odpowiadające

¹³ W 2016 r. dwie kontrole, w 2017 r. trzy, w 2018 r. dwie, a w 2019 i 2020 r. po trzy kontrole.

¹⁴ Środki finansowe planowane na 2019 r. podano 1 135 tys. zł, w tym środki z budżetu Beneficjenta 303,9 tys. zł zamiast odpowiednio: 1 038,8 tys. zł i 207,8 tys. zł.

¹⁵ Środki finansowe planowane na 2019 r. podano 1 587,5 tys. zł, w tym środki z budżetu Beneficjenta 418,6 tys. zł zamiast odpowiednio: 1 461,2 tys. zł i 292,2 tys. zł.

wymaganiom normatywom oraz standardom przyjętym dla zabytkowego obszaru i charakteru Starego Miasta;

Wskazał również, że realizacja zadań w ramach OSPR zapewnia koegzystencję lokalnej społeczności miasta Oświęcim oraz zapewnia pokój społeczny wokół Miejsca Pamięci oraz godnego upamiętnienia obiektu wpisanego na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

(akta kontroli str. 497-500)

Naczelnik Wydziału Promocji Miasta wyjaśnił, że w czasie realizacji OSPR Etap V (z wyjątkiem 2020 r.) wyraźnie zauważono wzrost zainteresowania ofertą turystyczną miasta Oświęcim. Wzrost zainteresowania nie tylko dotyczył Miejsca Pamięci Auschwitz-Birkenau, ale także zabytków Starego Miasta (na ulicach zaobserwowano wzrost grup turystycznych, pojedynczych turystów oraz samochodów). Wskazał, że *zrealizowane inwestycje pozytywnie wpływają na komfort podróżowania, parkowania i dostępność do obiektów i miejsc, są doceniane przez użytkowników, zarówno lokalnych, jak i ponadlokalnych.*

Komendant Powiatowy Policji w Oświęcimiu w przekazanej w trakcie kontroli informacji podał, że przebudowa ulic Oświęcimiu w ramach OSPR Etap V *w znacznym stopniu przyczyniła się do poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym na tych ulicach zarówno dla niechronionych uczestników ruchu, jak i kierujących, co odzwierciedla analiza bezpieczeństwa.*

(akta kontroli str. 50-122, 191-193, 428-456, 496, 505-506)

W Gminie nie przyjęto żadnych wskaźników i mierników do monitorowania stopnia realizacji celów zakładanych dla poszczególnych zadań w ramach OSPR Etap V.

Prezydent Miasta w wyjaśnieniu dotyczącym mierników i wskaźników dla poszczególnych zadań podał, że:

- zadania realizowane i finansowane w ramach OSPR Etap V *wpisują się w procesy inwestycyjne Miasta. Zadania i cele dla planowanych i realizowanych inwestycji zostały określone na poziomie budżetu zadaniowego na dany rok budżetowy w ujęciu globalnym i w ujęciu globalnym ustalono wskaźnik efektywności działania, który obejmuje liczbę wszystkich zadań zrealizowanych do liczby zadań zaplanowanych,*
- z uwagi, iż uchwałach Rady Ministrów i umowach z Wojewodą, dotyczących ustanowienia i realizacji OSPR Etap V, *poza terminową realizacją zadań, nie określono innych mierników i wskaźników monitorowania stopnia realizacji zakładanych celów dla poszczególnych zadań, stąd nie widziano potrzeby, aby ustalać własne mierniki i wskaźniki, bowiem wszystkie zadania zostały zrealizowane w terminie i osiągnięto założone dla nich cele szczegółowe – opisane w uchwałach Rady Ministrów,*
- na etapie realizacji poszczególnych zadań, pracownicy Urzędu w ramach swoich obowiązków służbowych prowadzili bieżący i bezpośredni nadzór inwestorski. Łącznie z naczelnikiem Wydziału Inwestycji posiadali stosowne wykształcenie i wymagane prawem uprawnienia do prowadzenia nadzoru nad robotami budowlanymi.

(akta kontroli str. 416-427)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Prezydent jako zarządca dróg gminnych nie opracował projektów planu rozwoju sieci drogowej i projektów planów finansowania budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich, tj. nie wykonał obowiązków określonych w art. 20 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 21 marca 1985 r.

o drogach publicznych¹⁶. Kontrola przeprowadzona w lipcu 2010 r.¹⁷ również stwierdziła brak takich planów.

Prezydent wyjaśnił, że Miasto nie posiadało odrębnego planu rozwoju sieci drogowej, ponieważ rozwiązania komunikacyjne są sporządzane i weryfikowane na bieżąco, oraz na etapie przygotowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wskazał również, że na terenie Miasta zlokalizowanych jest 26 dróg powiatowych o długości 28,5 km i to one stanowią główne ciągi komunikacyjne, natomiast drogi gminne stanowią sieć dróg służącym miejscowym potrzebom.

(akta kontroli str. 176-178)

NIK zwraca uwagę, że zarządca powinien dbać nie tylko o utrzymanie stanu dróg, ale także o rozwój sieci dróg pozostających pod jego zarządem. Rozwojowi infrastruktury sprzyja przede wszystkim projektowanie oraz budowa nowych dróg, ale także podnoszenie standardów technicznych dróg istniejących. Organizowanie działań zmierzających do rozwoju sieci drogowej jest dokumentowane w planach rozwoju sieci drogowej. Celem działań planistycznych jest przede wszystkim dokładne określenie projektowanych do wykonania inwestycji drogowych oraz ustalenie czasu ich realizacji. Poza okresem wykonania zadań inwestycyjnych, w treści planu powinny zostać opisane niezbędne do jego wykonania środki techniczne, a także źródła finansowania. Opracowanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego nie zwalnia zarządcy drogi z opracowania planu rozwoju sieci drogowej. Zadania te należą do wyłącznej kompetencji zarządcy drogi, czyli burmistrza, podczas gdy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalane są przez radę gminy.

2. W okresie od 11 października 2019 r.¹⁸ do czasu niniejszej kontroli nie podjęto żadnych działań wobec dłużnika, celem wyegzekwowania niezapłaconej kwoty 158,4 tys. zł z tytułu naliczonej kary umownej, co było działaniem nierzetelnym. 3 października 2019 r. obciążono wykonawcę zadania 1.14. *Przebudowa ul. Orzeszkowej i ul. Prusa* karą umowną w wysokości 198 tys. zł w związku z samowolnym zejściem z placu budowy. Odstąpiono od zawartej z nim umowy. Termin zapłaty naliczonej kary ustalono na 10 października 2019 r. W ramach gwarancji bankowej na poczet naliczonej kary umownej wyegzekwowano kwotę 39,6 tys. zł¹⁹. Z uwagi na nieuiszczenie pełnej kwoty naliczonej kary umownej, Referat Rachunkowości Wydziału Finansowego Urzędu 20 maja 2020 r. zwrócił się do radców prawnych Urzędu o wszczęcie postępowania sądowego w tej sprawie.

Radcy prawni w pismach z 29 kwietnia i 31 maja 2021 r., tj. w trakcie niniejszej kontroli NIK, podali m. in., że:

- w 2019 r. organy egzekucyjne, działając w imieniu innych wierzycieli, dokonały zajęć wierzytelności ww. dłużnika na łączną kwotę należności głównych – 1 329,5 tys. zł (doręczone Gminie 1 i 7 października 2019 r.),
- kwota zadłużenia oraz posiadane informacje o niewypłacalności dłużnika spowodowały, że dochodzenie należności odroczone w czasie,

¹⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 470 ze zm.

¹⁷ Wystąpienie pokontrolne LKR-4101-04-02/2010 z dnia sierpnia 2010 r.

¹⁸ Ostatnim podjętym działaniem było wystąpienie 11 października 2019 r. do Banku Spółdzielczego w Brzeźnicy z żądaniem zapłaty zabezpieczenia należytego wykonania umowy.

¹⁹ Kwotę uiszczył Bank Spółdzielczy w Brzeźnicy w ramach gwarancji bankowej nr 19/2019 z 10 kwietnia 2019 r.

- z aktualnych informacji z CEIDG wynika, że dłużnik nadal prowadzi działalność gospodarczą i nie znajduje się w upadłości,
- wierzytelność jest nieprzedawniona i roszczenie o nią może zostać skierowane na drogę sądową. *Jednocześnie rozważona zostanie kwestia ewentualnego odstąpienia od dochodzenia przedmiotowej należności lub jej umorzenia w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁰.*

Zgodnie z postanowieniami art. 42 ust. 5 ustawy ufp jednostki sektora finansów publicznych są obowiązane do ustalania przypadającym im należności pieniężnych, w tym mających charakter cywilnoprawny, oraz terminowego podejmowania w stosunku do zobowiązanych czynności zmierzających do wykonania zobowiązania.

Prezydent wyjaśnił, że nie podjęto działań wobec dłużnika w celu wyegzekwowania pozostałej kwoty naliczonej kary umownej, gdyż Urząd posiadał informacje o niewypłacalności dłużnika. W 2019 r. organy egzekucyjne działające w imieniu innych dłużników dokonały zajęć wierzytelności na łączną kwotę 1 329,5 tys. zł, stąd odsunięto dochodzenie pozostałej części należności. Przemawiał za tym również fakt, iż opłata sądowa od pozwu opiewać miała na kwotę 7,9 tys. zł, co stanowiło również dodatkowe obciążenie dla budżetu. Prezydent wskazał również, że wierzytelność jest nieprzedawniona i w każdej chwili może zostać skierowana na drogę postępowania sądowego.

(akta kontroli str. 412, 487-488, 504)

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- 1) opracowanie projektu planu rozwoju sieci drogowej i projektu planów finansowania budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich, dla których Prezydent jest zarządcą drogi;
- 2) podjęcie działań w celu wyegzekwowania od dłużnika zaległej kary umownej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

²⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 869 ze zm., dalej: *ufp*.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, czerwca 2021 r.

Kontroler
Jerzy Baranek
Główny specjalista k. p.

.....

podpis